

Yıldız Teknik Üniversitesi
İnşaat Fakültesi
Harita Mühendisliği Bölümü

TOPOGRAFYA (HRT3350)

Ders Adı	Kodu	Yerel Kredi	ECTS	Ders (saat/hafta)	Uygulama (saat/hafta)	Laboratuvar (saat/hafta)
Topografya	HRT3350	3	4	3	0	0

Dersin Amacı	Bu dersin amacı, temel ölçme teknikleri ve büyük ölçekli harita üretiminde kullanılan matematiksel tanımların verilmesidir.
--------------	---

Öğr. Gör. Mehmet EREN

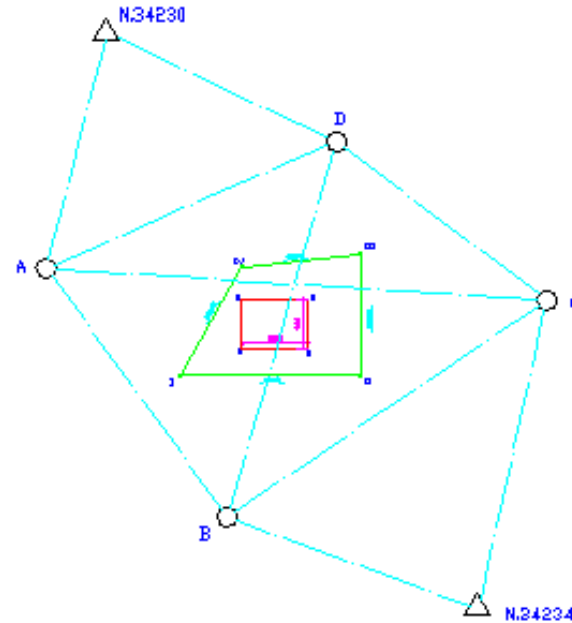
<https://avesis.yildiz.edu.tr/meren>
meren@yildiz.edu.tr

6. BÖLÜM

KOORDİNAT HESAPLARI

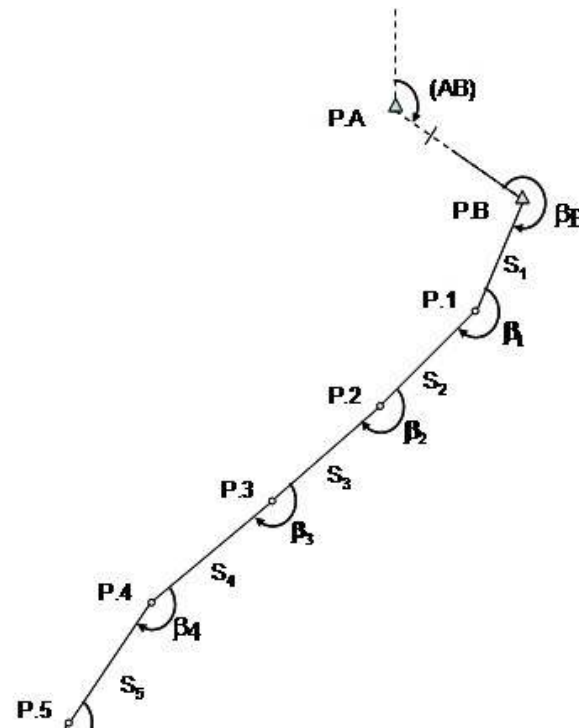
Poligon

- Bir bölgenin harita veya planının yapılabilmesi için, yeryüzünde konumu sabit ve koordinatları bilinen noktala ihtiyaç vardır.
- Nirengi noktaları arasında, harita ve planların yapımına veya projelerin aplikasyonuna olanak sağlayacak şekilde tesis edilen, kenarları ve açıları ölçülerek koordinatları hesaplanan noktalara, **poligon noktası** adı verilir.

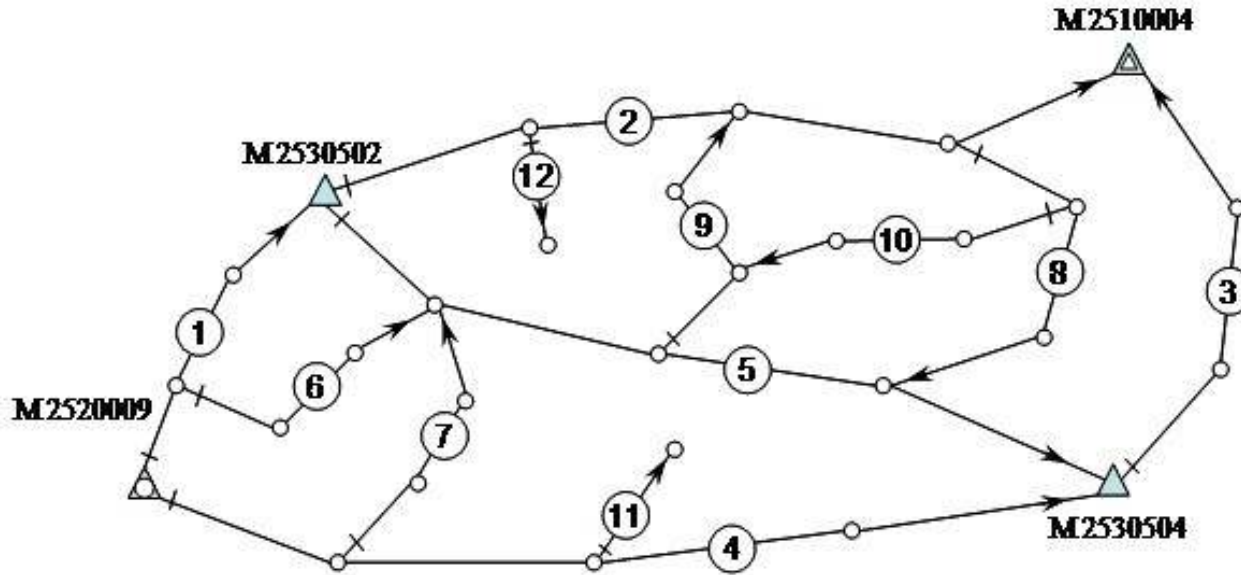
Poligon

- İki poligon noktasını birleştiren doğruya **poligon kenarı**;
- poligon kenarları arasında kalan açılara da **poligon açısı (kırılma açısı)** adı verilir.
- Birbirlerini izleyen ve koordinatları birlikte hesaplanan noktaların oluşturduğu gruba da **poligon geçkisi (poligon dizisi, poligon güzergâhı)** denir.

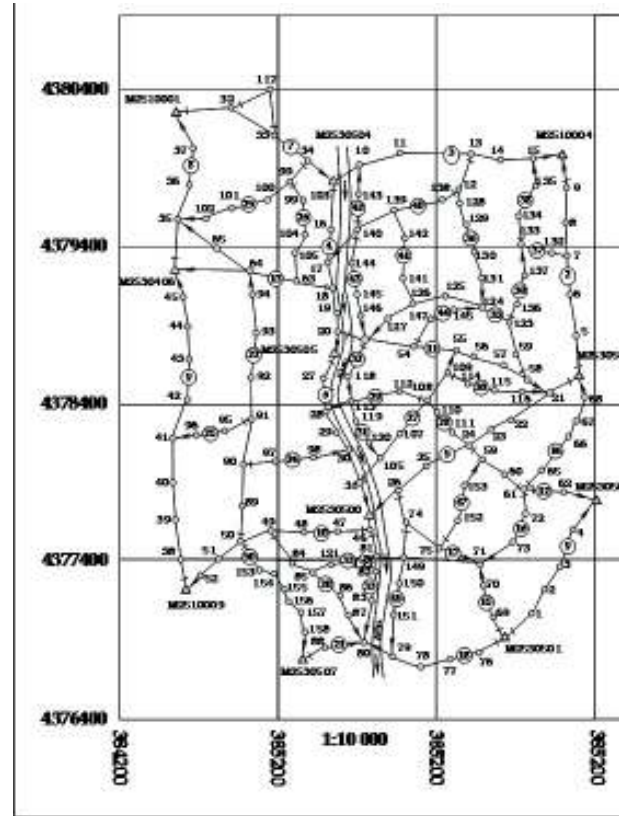
Poligon

- Poligon geçkilerinin tümüne birden **poligon ağı (poligon şebekesi)** denir.

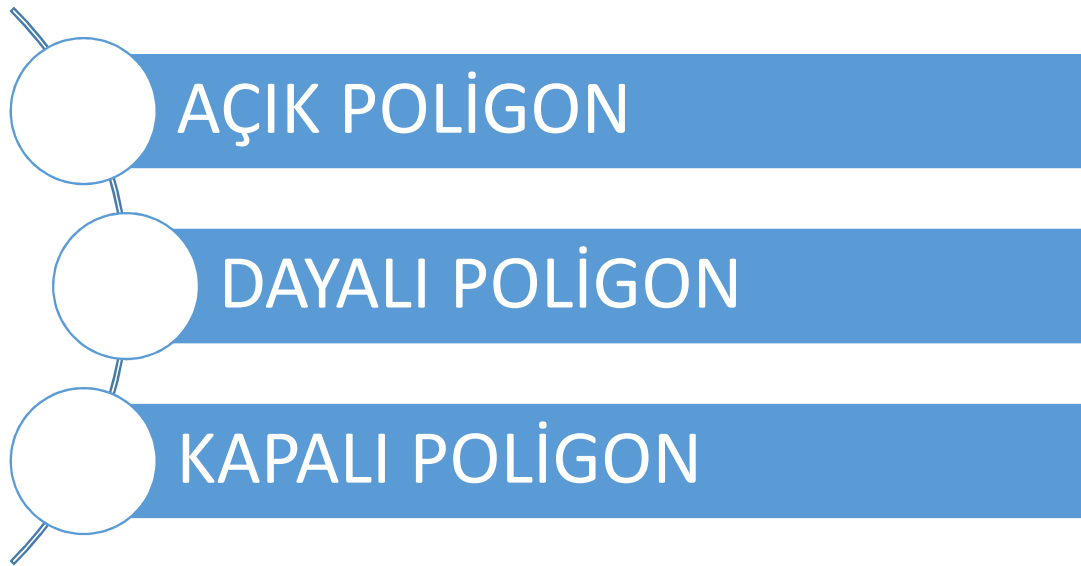

Poligon

- Poligon ağını ölçekli olarak gösteren şekle de **poligon kanavası** denir.

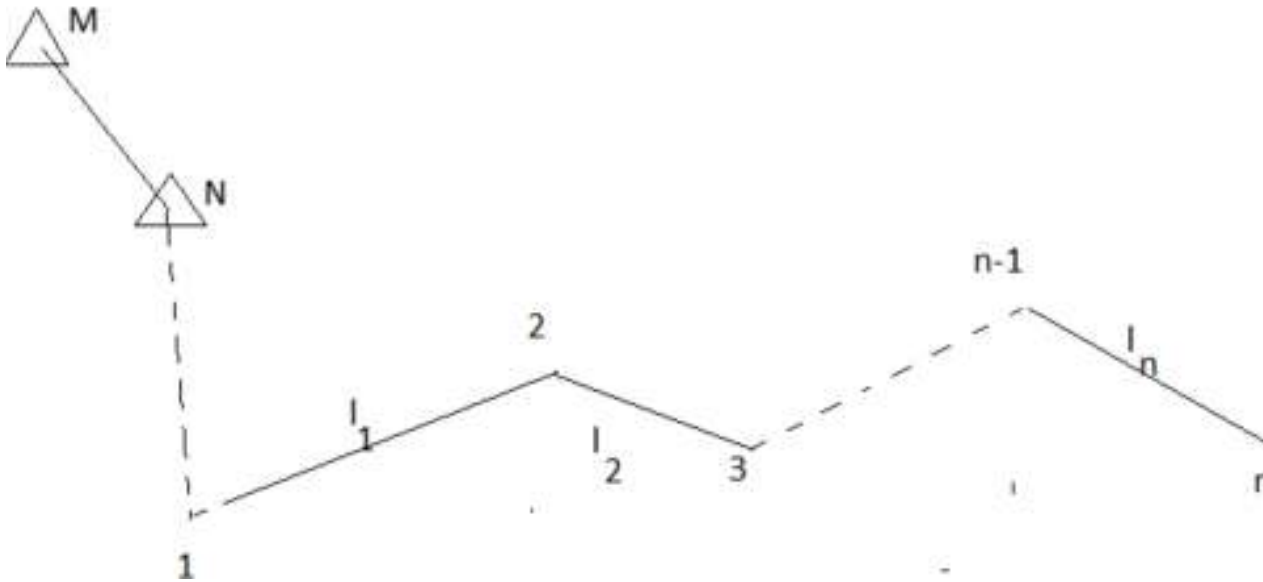
Poligon Geçkilerinin Sınıflandırılması

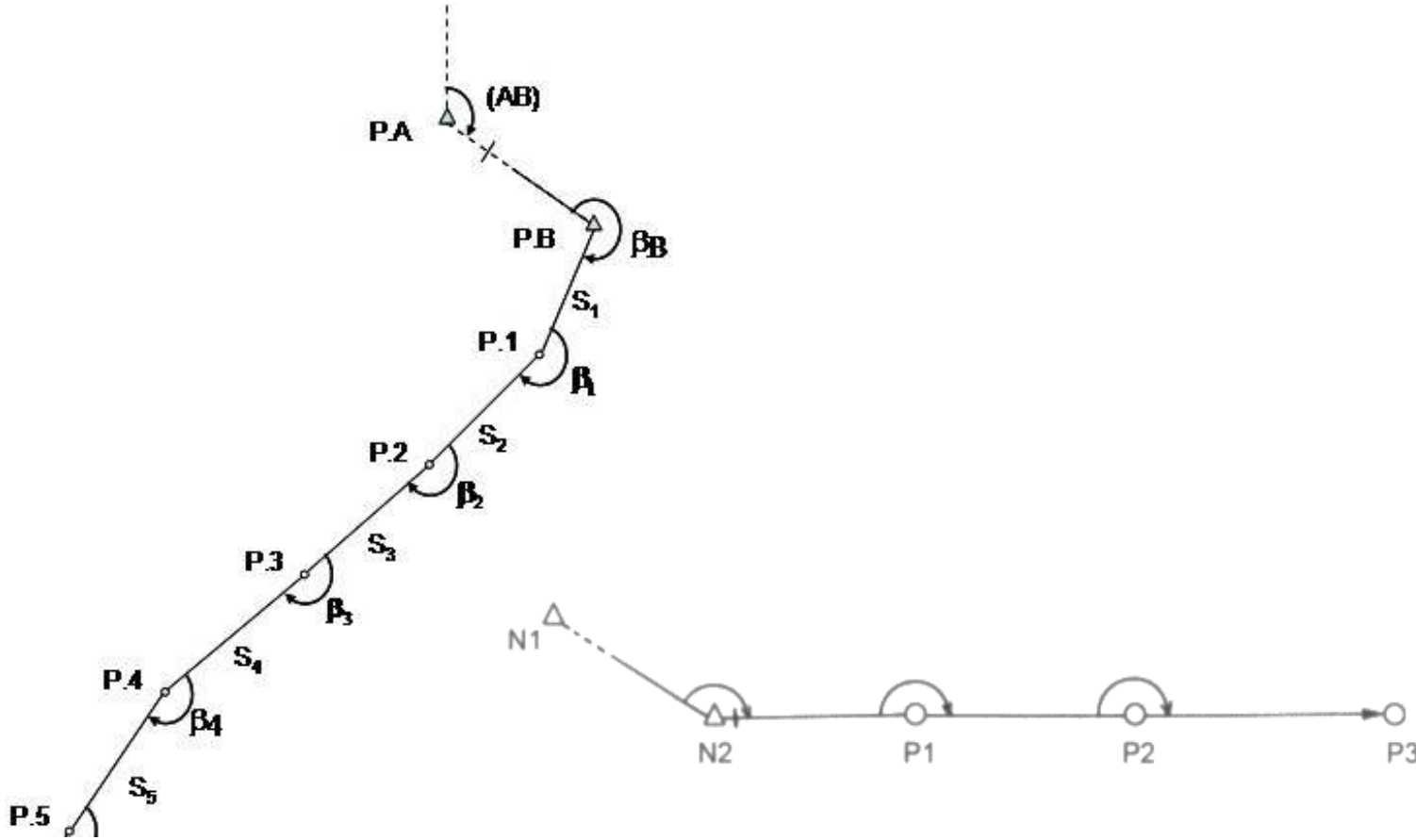

Açık Poligon Geçkisi

- Açık poligon geçkileri, koordinatları bilinen bir nirengi veya poligon noktasından başlayan, fakat koordinatları bilinen bir nirengi veya poligon noktasına bağlanmayan geçkilerdir.
- Koordinatları bilinen bir noktaya bağlanmadığı için ölçü ve hesap kontrolü yoktur.
- Zorunlu kalınmadıkça açık poligon geçkisi oluşturulmaz.
- Açık poligon geçkisi, çıkmaz sokak, avlu gibi çıkışı olmayan yerlerde kullanılır.

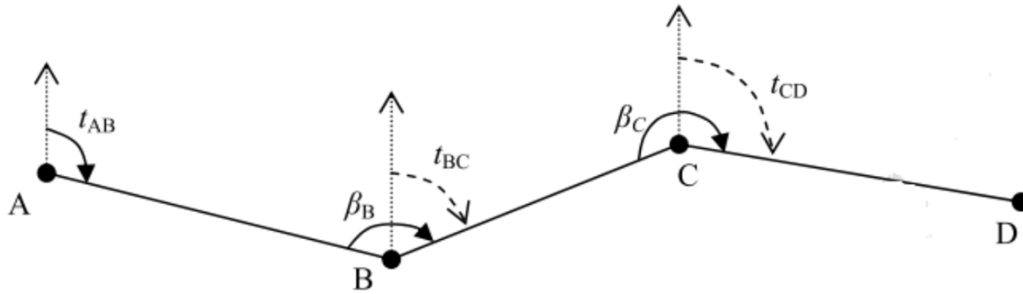

Açık Poligon Geçkisi

Açık Poligon Hesabı

Açıklık Açılarının Hesaplanması

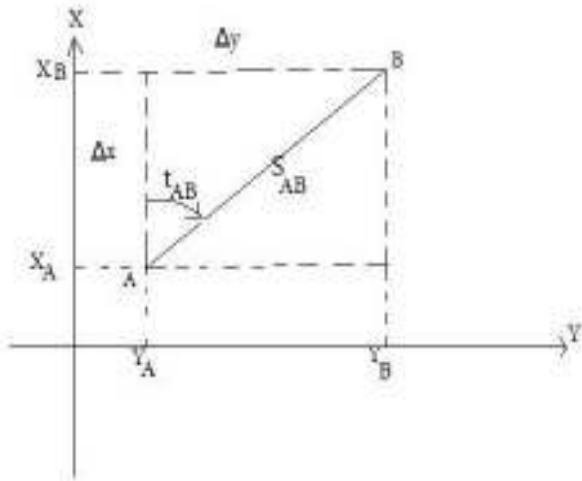
$$t_{AB} + \beta_B = K$$

- $K < 200^g$; $K + 200^g$; $t_{BC} = t_{AB} + \beta_B + 200^g$
- $200^g < K < 600^g$; $K - 200^g$; $t_{BC} = t_{AB} + \beta_B - 200^g$
- $K > 600^g$; $K - 600^g$; $t_{BC} = t_{AB} + \beta_B - 600^g$

ÜÇÜNCÜ TEMEL
ÖDEV

Açık Poligon Hesabı

ΔY ve ΔX Değerlerinin Hesaplanması

$$\sin \alpha = \frac{\Delta Y}{S} \rightarrow \Delta Y = S \cdot \sin \alpha$$

$$\cos \alpha = \frac{\Delta X}{S} \rightarrow \Delta X = S \cdot \cos \alpha$$

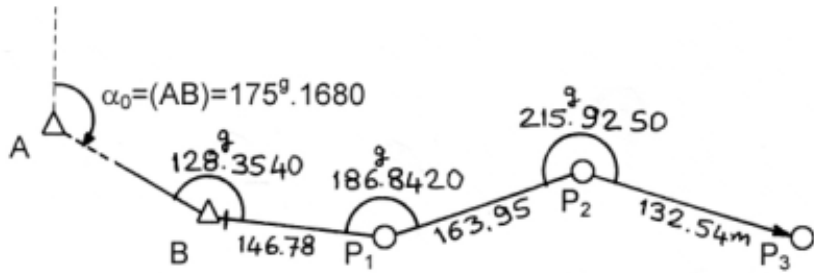
$$Y_B = Y_A + \Delta Y = Y_A + S \cdot \sin \alpha$$

$$X_B = X_A + \Delta X = X_A + S \cdot \cos \alpha$$

**BİRİNCİ TEMEL
ÖDEV**

Açık Poligon Hesabı

ÖRNEK - 1

Bilinenler :

YB = 1000.00 m

XB = 1000.00 m

(AB) = $175^{\circ}16'80''$

İstenenler:

P1(X,Y) = ?

P2(X,Y) = ?

P3(X,Y) = ?

Açık Poligon Hesabı

ÖRNEK - 1

Bilinenler :

$$YB = 1000.00 \text{ m}$$

$$XB = 1000.00 \text{ m}$$

$$(AB) = 175g.1680$$

İstenenler:

$$P1(X,Y) = ?$$

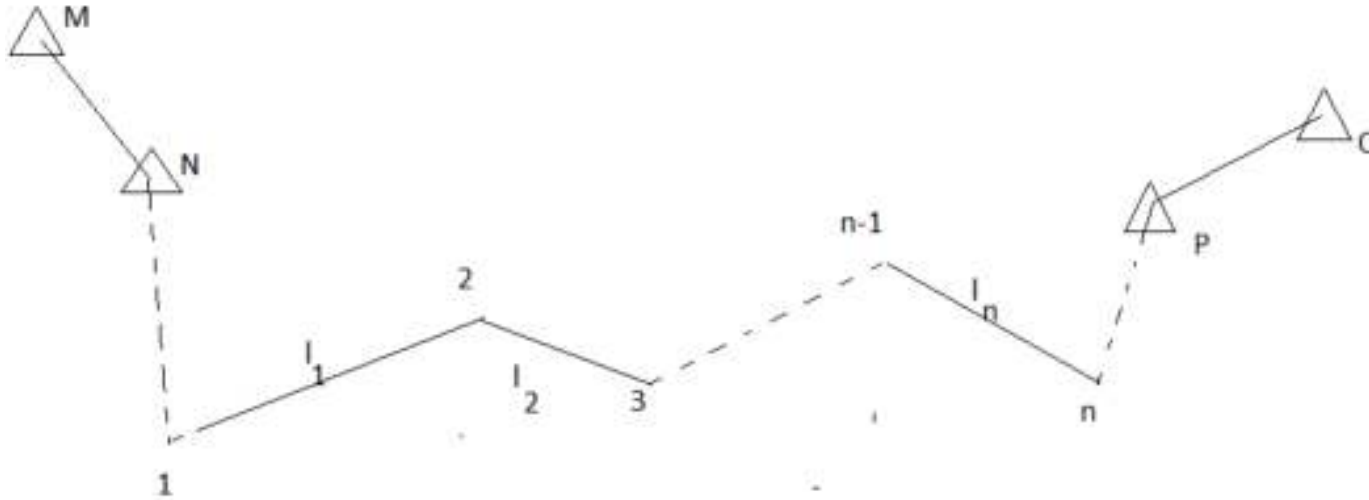
$$P2(X,Y) = ?$$

$$P3(X,Y) = ?$$

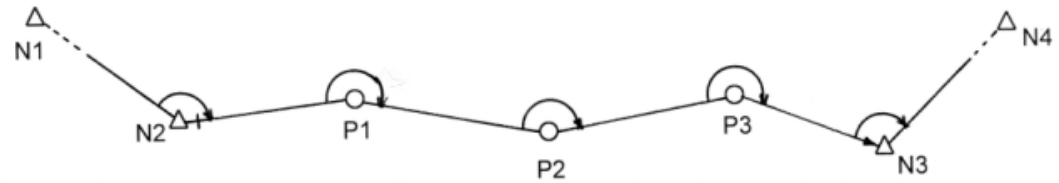
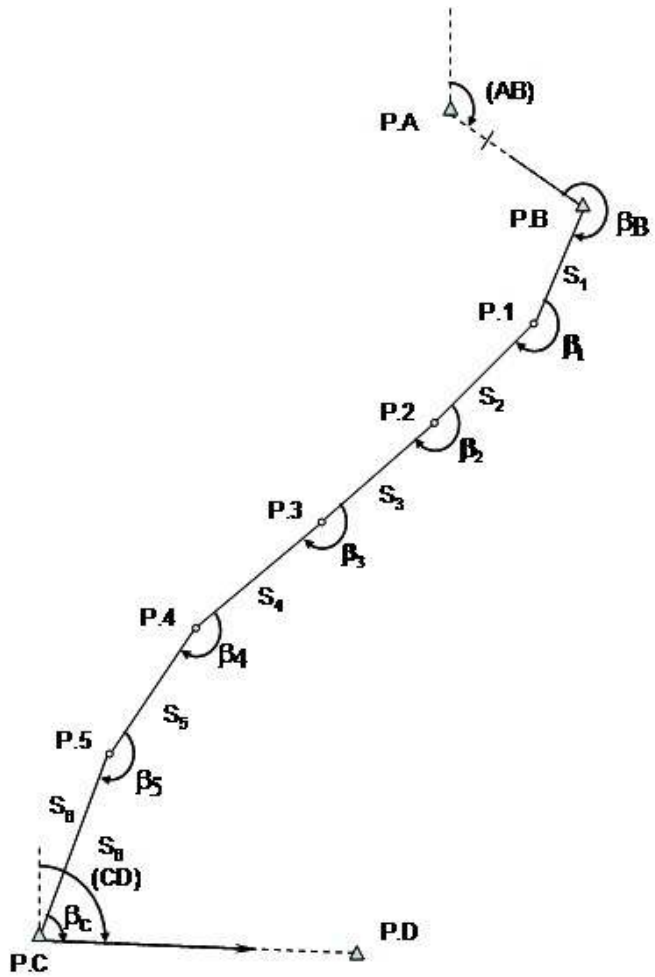
Nokta No	Kırılma Açısı (β)	Açıklık Açısı (α)	Kenarlar S	ΔY	ΔX	Y	X	Nokta No
A								A
B	<i>128^g.3540</i>	175^g.1680				1000.00 m	1000.00 m	B
P ₁	<i>186.8420</i>	103.5220	<i>146.78 m</i>	146.56	-8.12	1146.56	991.88	P ₁
P ₂	<i>215.9250</i>	90.3640	<i>163.95</i>	162.08	24.72	1308.64	1016.60	P ₂
P ₃		106.2890	<i>132.54</i>	131.89	-13.07	1440.53	1003.53	P ₃

Dayalı Poligon Geçkisi

- Dayalı poligon geçkileri, koordinatları bilinen bir nirengi veya poligon noktasından başlayıp, yine koordinatları bilinen başka bir nirengi veya poligon noktasına bağlanan geçkilerdir.
- Bu tür geçkilerde, ölçülerin ve hesabın kontrolü mümkün olduğundan en çok tesis edilen poligon geçki türüdür.

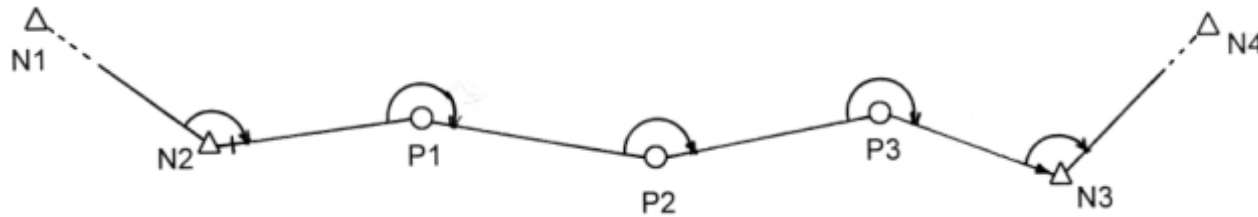

Dayalı Poligon Geçkisi

Dayalı Poligon Hesabı

İlk olarak poligon geçkisinin başında bulunan (N1N2) açıklık açısı ile poligon geçkisinin sonunda bulunan (N3N4) açıklık açısı hesaplanır.

$$\tan(AB) = \frac{Y_B - Y_A}{X_B - X_A} \rightarrow (AB) = \arctan \frac{Y_B - Y_A}{X_B - X_A} = \arctan \frac{\Delta Y}{\Delta X} = \text{atn} \frac{\Delta Y}{\Delta X}$$

İKİNCİ TEMEL ÖDEV

Dayalı Poligon Hesabı

Ölçülerden açıklık açısının hesaplanması

$$(N3N4) = (N1N2) + \Sigma\beta - n.200^{grad}$$

Açı Kapanma Hatası

$$f_{\beta} = ((N1N2) + \Sigma\beta - n.200^{grad}) - (N3N4)$$

Açı kapanma hata sınırı

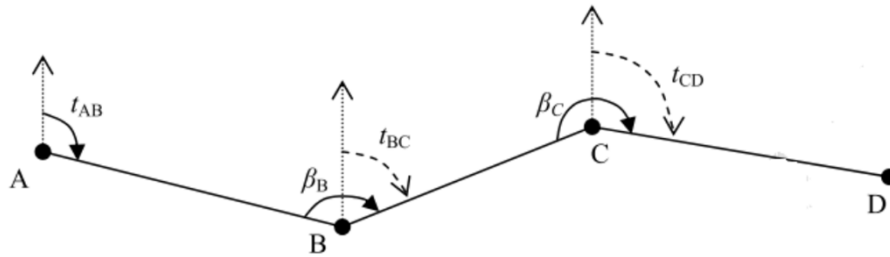
$$F_B = 1.5^c \sqrt{n} \quad n \rightarrow \text{kırılma açılarının sayısı.}$$

Hesaplanan açı kapanma hatası(f_B) < hata sınırı (F_B) ise,

Kırılma açıları düzeltildikten sonra hesaplamalara devam edilebilir.

Dayalı Poligon Hesabı

Açıklık Açılarının Hesaplanması

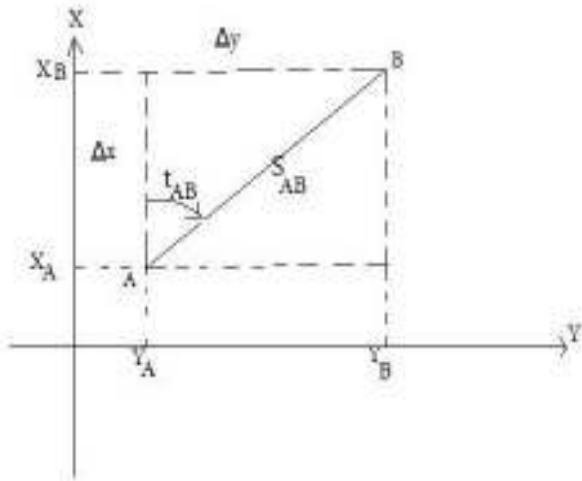

ÜÇÜNCÜ TEMEL ÖDEV

- $K < 200^g$; $K + 200^g$; $t_{BC} = t_{AB} + \beta_B + 200^g$
- $200^g < K < 600^g$; $K - 200^g$; $t_{BC} = t_{AB} + \beta_B - 200^g$
- $K > 600^g$; $K - 600^g$; $t_{BC} = t_{AB} + \beta_B - 600^g$

Dayalı Poligon Hesabı

ΔY ve ΔX Değerlerinin Hesaplanması

$$\sin \alpha = \frac{\Delta Y}{S} \rightarrow \Delta Y = S \cdot \sin \alpha$$

$$\cos \alpha = \frac{\Delta X}{S} \rightarrow \Delta X = S \cdot \cos \alpha$$

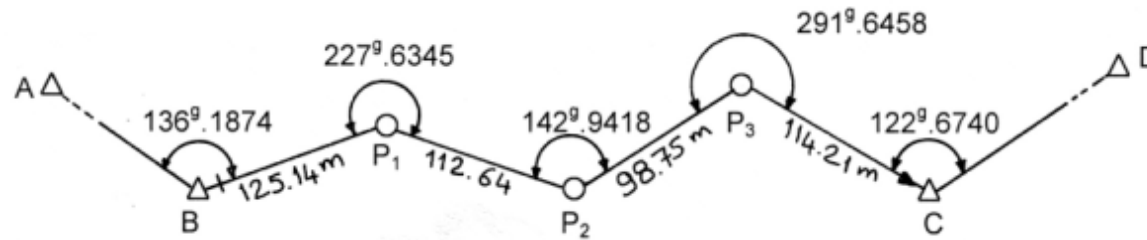
$$Y_B = Y_A + \Delta Y = Y_A + S \cdot \sin \alpha$$

$$X_B = X_A + \Delta X = X_A + S \cdot \cos \alpha$$

**BİRİNCİ TEMEL
ÖDEV**

Dayalı Poligon Hesabı

ÖRNEK - 2

Nokta	Y	X	
B	1000.00 m	1000.00 m	(AB) = 156° 38' 85"
C	1388.45	946.65	(CD) = 77° 50' 20"

7. BÖLÜM

YÜKSEKLİK ÖLÇMELERİ